

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. — Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predstavnik in odgovorni urednik je Karel Škulj, župnik v Dolenji vasi pri Ribnici. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje.

Veličasten tabor katoliškega delavstva v Ljubljani

Govor predsednika kr. vlade

Bratje in prijatelji! Vsak politični človek ima družabno sredino, sredino, v kateri se čuti intimnim, s katero živi in ki jo iz vsega srca ljubi. Dragi bratje in prijatelji! Od vsega začetka svoje politične kariere sem se najbolje počutil v delavski sredini. Že od nekdaj sem imel vse razumevanje za upravičene težnje delavcev.

V delavskih vrstah je res veliko število ljudi, ki so mogoče majhni po svojem socialnem in gospodarskem položaju, ki so pa zato veliki po močni značajnosti in svojem idealizmu. Ta delavska sredina je ona politična družba, ki je tudi v najtežjih trenutkih svoje politične borbe nisem nikoli zapustil. Toda prav tako je delavstvo tudi meni pri vseh mojih političnih stremljenjih zvesto in požrtvovalno sledilo.

Iz te delavske sredine sem se politično dvignil, za naše delavstvo sem živel in se zanj boril ter ga nikoli ne bom zapustil. Odtod izvira moje zanimanje za socialno zavarovanje delavcev ter posebno za naš delavski sindikalni pokret.

Kakor vam je znano, je bil naš sindikalni pokret, katerega začetki datirajo še iz časov pred konec minulega leta, vezan na razne mednarodne delavske struje, dokler se ni pojavila jugoslovanska delavska zveza ali „Jugoras“. Ta zvezanost našega delavskega pokreta z mednarodnimi sindikati je bila tako duhovna kakor organizacijska. To je veljalo skoraj za vse države.

Pred nepolnimi štirimi leti sem kot minister za socialno politiko in narodno zdravje čutil, da so pridobljena izkustva silila k spremembi obstoječega stanja na sindikalnem polju pri nas. Široki delavski sloji so stali ob strani, kakor da čakajo novo sindikalno usmeritev, ki naj bi jih vodila po novih potih.

Naš delavec ni mogel razumeti zanikanja nacionalne vzajemnosti in obstoja. Prvi in najstarejši rod našega delavskega stanu v sodobnem smislu besede je še živ in izhaja neposredno z vasi, ki je bila v vsej naši zgodovini nositeljica narodne zavesti in borbenosti. Ogromna večina našega delavstva ni mogla nikoli niti razumeti, še manj pa se ogreti za nauk razredne borbe iztrebljenja v svojem lastnem narodu. Ta ideologija je bila zanje tuja, nerazumljiva in nesprejemljiva. Široki delavski sloji so, ko so jo poslušali, ostali pasivni.

Toda velika gospodarska stiska leta 1933 je napravila pravo puščavo v delavskih vrstah. Več stotisoč delavcev je ostalo brez dela. Dnevnice so padle na zelo nizek nivo, onemogočeno je bilo normalno poslovanje vse socialne politike. Delavci so čutili, da je potrebna podpora države, da se popravi to njihovo težko stanje, v katerem so se nahajali.

V takih razmerah sem konec leta 1936 dal pobudo za ustanovitev jugoslovanske delavske zveze „Jugorasa“, ki si je postavila nalogo, izvesti stanovsko organizacijo z nacionalnim sindikatom, osnovanim na temelju razmer in potreb v naši državi.

Ta pokret je moral biti brez vsake fraze in meglenosti, da bi mogel služiti samo za napredek gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov delavcev, in da je istočasno spoštoval in gojil v delavskih vrstah pri-

rojeni nacionalni čut ljubezni napram lastnemu narodu in domovini.

Delavci so razumeli to vabilo ter so se mu odzvali. Dovolj je, ako navedem kot dokaz za to samo en podatek: V mednarodnih sindikatih je bilo leta 1933, na osnovi njihovega lastnega priznanja, okoli 33.000 članov — medtem ko je „Jugoras“ zbral v niti treh letih svojega delovanja že okoli 180.000 članov. S tem so bile ustvarjene močne in trdne delavske organizacije, ki so lahko služile kot osnova za delo, ki naj bi koristilo delavcem na eni strani, in ki je lahko zavarovalo uvedbo sprejetih socialnih ukrepov na drugih strani.

V takih okoliščinah sem ukrenil dve osnovni dejanji za zboljšanje življenjskega položaja delavcev. Eno je imelo nalogo dvigniti raven delavskih mezd, drugo pa zavarovati delavce za čas, ko postanejo nesposobni za delo, v primerih onemoglosti in starosti, ali če njihove rodbine ostanejo brez hraniteljev — v primeru smrti. To so uredbe iz leta 1939. Prva se nanaša na določitev najnižjih mezd, sklenitev kolektivne pogodbe, pomiritev in razsodbo, druga pa na izvajanje zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti delavca, in na razširitev pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev na vso državo. Sprejem teh uredb predstavlja ogromno pridobitev za naše delavce. To je bilo uresničenje dejanja, ki so se ga komaj lahko nadejali in ki je bilo pred nekoliko leti kot nedosegljiv sen.

Uredba o zavarovanju delavcev za primer onemoglosti, starosti in smrti je stopila v veljavo 17. marca 1937 ter se nanaša na 700.000 delavcev, ki so že zavarovani za primer bolezni in nesreče pri delu, medtem ko je uredba glede starostnega zavarovanja določila, kakor vam je že znano, uvedbo pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščence. Ta uredba je stopila v veljavo konec minulega leta ter se nanaša na okoli 80.000 umskih delavcev, ki so to ali po svoji kvalifikaciji ali po svojem delu v gospodarstvu. Obe veji zavarovanja sta omogočili zbiranje velikih denarnih sredstev, ki bodo znašala vsako leto več sto milijonov din. To so ogromne možnosti, ki jih je treba izkoristiti ne samo za pospeševanje narodnega gospodarstva, temveč prvenstveno za dvig življenja delavcev s pomočjo raznih socialnih ustanov, na prvem mestu stanovanjske pobude za delavce in zasebne nameščence. (Živo odobravanje.)

Na koncu, dragi bratje in prijatelji, vam želim povedati, da mi je drago, ko vidim, da tudi tukaj v Sloveniji delavci zapuščajo marksistične vrste ter se zbirajo okoli svoje narodne Zveze združenih delavcev. Bratje in prijatelji delavci, lahko vam rečem tole: Od vas samih, od vaše zavednosti, od vaše organizacije in vaše moči zavisí, ali bo prišlo do ustvaritve vseh vaših upravičenih teženj. Ako bodo delavci v Sloveniji zapustili vsa ona strašna marksistična in komunistična gnezda, potem ste lahko prepričani, da boste povsod na vseh straneh našli popolno razumevanje vseh vaših potreb in vaših interesov. V tem smislu, dragi moji delavski tovariši, pozdravljam ta vaš današnji sijajni tabor ter vam želim mnogo sreče pri plodnem delu tudi s svoje strani ter vam obljubljam: Zvestobo za zvestobo, ljubezen za ljubezen!

Govor voditelja Slovencev

Dragi prijatelji! Danes je prvi tabor slovenskih delavcev. Prireja ga Zveza združenih delavcev. Ta strokovna zveza slovenskih delavcev je stara še komaj dobra tri leta. Čeprav je Zveza še tako mlada, vendar je že danes tako upoštevana in tako vplivna, da si je lahko upala prirediti današnjo prvo veliko, za vse slovensko delavstvo njenega programatičnega prepričanja namenjeno zborovanje in posvetovanje. Ta prepolna dvorana je dokaz, da je tabor že uspel in da upanje na dober uspeh ni bilo drzno.

Zveza združenih delavcev je imela v tej kratki dobi iz treh razlogov tako sijajen uspeh:

1. Ker je v strokovnem, socialnem in gospodarskem oziru nudila slovenskemu delavstvu, kar je za njegov stanovski razvoj in napredek potrebno. Zato ji je tudi državna oblast mirne duše izročila pred kratkim vodstvo Delavske zbornice v Sloveniji.

2. Ker Zveza združenih delavcev noče ne kulturno, ne nacionalno, pa tudi ne politično — v kolikor pač v tem oziru vpliva na delavstvo — kakih drugih potov, kakor ga hoče večina slovenskega naroda. Njeno mesto je ob strani njenega naroda!

3. Ker se ne izgublja v internacionalne, ampak hoče ostati nacionalna, jugoslovanska, svoji državi in svojemu kralju zvesta delavska stanovska organizacija.

V tem oziru se je našla zajedno z jugoslovansko delavsko zvezo, ali kakor kratko pravimo „Jugoraso“.

Res je, komunisti in socialisti nosijo zadnji čas tablice v sprevedih in trakove na prsih s patriotskim napisom: Branimo državo! Branimo narod! A vsakdo ve, ki ni udarjen z duševno slepoto, da se to mora pravilno čitati: Branimo državo ob strani drugorodnih komunistov! Žalostno pa je, da so povsod, pa tudi pri nas ljudje, ki so s tako slepoto udarjeni.

Ljudski pregovor pravi, da včasih tudi slepa kokoš kako zrno najde, a pri naših političnih kokoših je to, zdi se mi, popolnoma izključeno.

Vi sami vidite, da mi beseda sili v politiko. Zato pa dajmo dve tri besede povedati o naši zunanji in notranji politiki.

Dobrega pol leta je živela Evropa v stalni vojni psihozi. Naši pogledi so mesece in mesece vsakega dne bojazljivo, vprašujoče plazili po zidovih, da ji le na njih že nabit mobilizacijski ukaz. Hvala Bogu, sedaj je bojazen že mnogo manjša. Zopet mirneje gledamo v bodočnost, kar seveda ne pomeni, da bi protivniki naše sedanje modre, trezne in dobro premišljene zunanje politike že mogli delati neumnosti, kakor bi hoteli.

Naš knez namestnik Pavle je s kneginjo Olgo na državnem obisku v Berlinu. V tem slovesnem trenutku je voditelj nemškega naroda in kancler Nemčije Hitler pred našim knezom namestnikom zopet izjavil, da so skupne jugoslov.-nemške meje postavljene za vedno in da bodo dobri prijateljski odnosi med Nemčijo in Jugoslavijo zagotovili obema državam trajen mir, a tudi zasidrali mir na naši vznemirjeni celini.

In zato je naš knez namestnik izrazil veselje nad temi slovesnimi zagotovili, da velika Nemčija želi ohraniti in okrepiti pri-

jateljsko sodelovanje z Jugoslavijo in da je pripravljena ozirati se na njeno svobodo, neodvisnost in tudi na meje, ki nas vežejo v trajnem sosedstvu.

To so besede, izgovorjene v slovesnem trenutku od dveh mož, ki govorita v imenu svojih narodov!

Zadovoljni smo z njimi, radujemo se jih iz vsega srca. Pričakovali smo jih, a vendar se jih, to ponavljam globoko radujemo. Prav tako, kakor smo pričakovali, da bo velika Nemčija sijajno sprejela našega kneza namestnika in kneginjo, vendar čutimo potrebo, da zadovoljnost in veselje nad tem pričakovanim dejstvom javno zabeležimo in izjavimo pred vsem svetom.

V naši notranji politiki sta dve točki na dnevnem redu:

1. je reorganizacija JRZ novim, dejanskim razmeram primerno;

2. nadaljevanje dela na dovršenju sporazuma.

Reorganizacija JRZ ne pomeni nikakih programatičnih sprememb, ampak je istovetna s poživljenjem političnega delovanja stranke na vsej črti.

Glede sporazuma, ali prav za prav v zvezi s sporazumom pa mi naj bo dovoljeno, da bom enkrat tudi oseben, čeprav je moje načelo, da sem v svojih govorih strogo stvaren. Govoril bom o osebi dr. Mačka, ki je ena izmed osrednjih oseb pri delu za sporazum. Nočem omenjati njegovih duševnih vrlin in sposobnosti, to bi bilo lažkanje. Dr. Maček ni samo dober Hrvat, ampak tudi dober Slovan. Krivico mu dela, kdor si upa misliti, da mu slovansko čustvanje in mišljenje ni sveto. Govorite kakorkoli hočete, mislite o njem, karkoli hočete, vendar so le Slovenci, vendar so le Srbi dr. Mačku najbližji bratje na svetu. Dr. Maček ne pozna bližjih bratov na svetu kakor so Slovenci in Srbi. Jaz cenim dr. Mačka in visoko mislim o njem. Zato pa tudi ne obupam nad delom za sporazum, po bolj ali manj številnih peripetijah bo vendarle do njega prišlo.

Mislim, da je to dovolj o notranji politiki. Vračam se zopet k našim ljubim delavcem. Čestitam jim na današnjem taboru in želim Zvezi združenih delavcev, da pelje delavstvo vedno naprej in navzgor!

Vsa dvorana je priredila na kraju predsedniku senata dr. Antonu Korošcu burne manifestacije.

Zaščitimo naš narod

Narod, ki stremi za stalnim napredkom, se ne sme nikoli udajati fatalizmu. Nikdar ne sme čakati prekrizanih rok na ono, kar bi mu nudil goli slučaj usode. Sedanji dnevi, ki mrzlično vznemirjajo ves svet, da-

Angleška „Thetis“ izgubljena

Največja nesreča v zgodovini podmornic

Upanje, da bi se mogli rešiti podmornico „Thetis“ ali iz nje potegnili na površje kaj živega, je izgubljeno! Dolgo se v angleški javnosti ni prav vedelo, kako je nesreča potekala, kakšne žrtve more zahtevati in kakšni so vzroki, ker so prizadeti strašno katastrofo skrivali, dokler je bilo to mogoče in dokler je bilo kaj upanja, da se vse popravi s posrečenim reševanjem. Toda medtem je vse upanje prešlo in tvrdka, ki je podmornico zgradila, je že javnost prestrašila z novico, da je podmornica z vsemi, ki so bili v njej, izgubljena. Angleško mornariško poveljstvo pa je obenem tudi objavilo, da je bilo na njenem krovu osem ljudi več kot pa so prvotno mislili, da številno ponesrečenih znaša 971. Med njimi je tudi več priznanih strokovnjakov za podmornice.

Ta največja nesreča v zgodovini podmornic je potekala takole:

Podmornica „Thetis“, ki so jo šele pred kratkim spustili iz tovarne v morje in je bila največja angleška podmornica, je v četrtek odplula na prve potapljalne vaje.

jejo dovolj dokazov o potrebi nevzdržne delavnosti za ohranitev in okrepitev odporne sile narodove, ki ji je prva in glavna osnova narodovo zdravje. Stalno nam mora lebdeti pred očmi skrb za odgojo čvrste mladine, stebra naše bodočnosti in nositeljice klenih semen za bodoča pokolenja. Zdrava duša more ustvarjati samo v zdravem telesu in samo zdrava telesa so porok za učinkovito odpornost naroda in države.

Ljudske bolezni, med njimi ena izmed najopasnejših, jetika, nevarno glodajo na koreninah našega naroda in mu pijejo življenjski sok. Zato mora biti naše najskrbnejše zanimanje za problem jetike stalno na dnevnem redu, ker je to zanimarje gibalo vse naše nacionalne kulture, tehnična našega moralnega in etičnega življenja, nujnost družabnega reda in verni kažipot v bodoče veke.

36.000 ljudi je obiskalo lani protituberkulozne dispanzerje in je bilo deležnih njihovih dobrot z rentgenskimi pregledi, pnevmotoraksi, gmotnimi podporami itd. 36.000 klicarjev vabi na delo, opozarja, svari, prosi... In prosi: Žrtvujte, darujte!

Odločno voljo, sposobnost in pripravljenost, da smatramo skrbstvo za jetične bolnike, ta najvažnejši ljudsko-zdravstveni problem, za svojo resno narodno stvar in za svojo nalogo, moramo na posebno izrazit način manifestirati vsaj enkrat na leto čeprav še s tem ni rečeno, da bi naša skrb za te reveže tudi v tistem vsakdanjem podrobnem delu ne morala biti ob vsaki priliki enako velika in žarovita. Enkrat na leto se morajo v skupnem utripu za težko usodo bolnih in revnih sinov in hčera naroda strniti vsa naša srca! Potrebno je, da vlije ta naša skupna manifestacija mladini najglobljo socialno vzgojo in da pokaže vsemu narodu neomajno voljo za združeno pomoč bolnim in bednim. V naši strjenosti je zasidrana naša bodočnost, zato vsi v zbor!

Pogled po svetu

S stališča naše države stoji v preteklem tednu v ospredju vseh zunanjepolitičnih dogodkov obisk kneza-namestnika Pavla in kneginje Olge v Berlinu. Naš knez namestnik je bil nadvse pristrčno sprejet že na meji v Podrošci, kjer so ga pozdravili zastopniki kanclerja Hitlerja, armade, političnih in strankinih oblasti ter veliko prebivalstva iz Rožne doline, ki so oblekli svoje slovenske narodne noše. Nadvse veličasten je bil sprejem v Berlinu. Že prvi večer je državni kancler priredil slovesno večerjo, pri kateri sta bili izrečeni zgodovinski napitnici, kjer je jasno in nedvoumno izraženo medsebojno razmerje med obema sosedoma in prijateljskima državama.

Dotlej je plula samo na vodi in še nikoli ni bila pod vodo. Na tej vožnji jo je spremljal rušilec „Brazen“. Ker je šlo za važno tehnično preizkušnjo, kako se bo namreč nova podmornica obnesla pod vodo, je bilo na njenem krovu več zastopnikov ladjedelnice „Cammell Laird“ iz Birkenheada. Prava posadka je štela s častniki 57 mož, poleg tega pa jo je spremljalo še 20 inženirjev, med njimi graditelj in še en mehanik-specialist, skupaj 101 mož. Potapljanje naj bi se začelo v zalivu pred Liverpoolom (med Anglijo in Irsko).

V četrtek točno ob 1 popoldne je podmornica sporočila rušilcu, ki jo je spremljal, da se bo za tri ure potopila v globino kakih 40 m in da bo pred 4 in 5 uro popoldne spet prišla na površje. Pa je ni bilo nič več na vrh!

Ko so napovedane ure minule in podmornice še ni bilo izpod vode, je rušilec začel že v skrbih iskati okrog mesta, kjer je izginila pod površino, da bi v morju morda opazil, kje je podmornica. Toda vse iskanje je bilo zaman. Nato je rušilec mornariški postaji v Liverpoolu poslal „S. O. S.“ klice, ta pa je takoj te klice oddala naprej vsem ladjam, ki so v tem času v liverpoolskem zalivu, obenem pa je alarmirala tudi vse ladje v pristanišču. V Weymouthu in Portlandu so vse mornarje skli-

cali iz kinov, gledališč in drugih zabavnih prostorov, kjer so preživljali svoj prosti čas. Vsi so morali takoj oditi na svoje ladje, rušilce in podmornice. Še v noči od četrta na petek se je v liverpoolskem zalivu zbralo 21 ladij, ki so vse z vsemi modernimi pripomočki iskale pogrešano podmornico. Toda vso noč je v zalivu ležala gosta megla in vse ladje niso mogle nič najti. Ko se je začelo daniti, so se vzdignila v zrak vodna letala, da bi iz višine, od koder se globlje vidi v vodo, preiskala morsko dno.

Šele v petek ob 10 45 je angleško mornariško poveljstvo uradno sporočilo, da se je podmornica „Thetis“ v liverpoolskem zalivu, 14 milj od rtiča Ormes Head, potopila in da so jo medtem že našli. Tekom dopoldneva so v Davisovem reševalnem aparatu prišli na površje prvi in edini rešeni: kapitan Oram, poročnik Woods in en kurjač. Vse je spremljal rušilec „Brazen“. Ti so prvi tudi povedali, kako se je nesreča dogodila.

Novice

Na državni realni gimnaziji v Kočevju bodo sprejemni izpiti za prvi razred dne 23. in 24. junija vsakokrat po prihodu jutranjega vlaka. Pravico do polaganja izpita imajo učenci, rojeni v letih 1926 do 1929, ki so vsaj z dobrim

cali iz kinov, gledališč in drugih zabavnih prostorov, kjer so preživljali svoj prosti čas. Vsi so morali takoj oditi na svoje ladje, rušilce in podmornice. Še v noči od četrta na petek se je v liverpoolskem zalivu zbralo 21 ladij, ki so vse z vsemi modernimi pripomočki iskale pogrešano podmornico. Toda vso noč je v zalivu ležala gosta megla in vse ladje niso mogle nič najti. Ko se je začelo daniti, so se vzdignila v zrak vodna letala, da bi iz višine, od koder se globlje vidi v vodo, preiskala morsko dno.

Šele v petek ob 10 45 je angleško mornariško poveljstvo uradno sporočilo, da se je podmornica „Thetis“ v liverpoolskem zalivu, 14 milj od rtiča Ormes Head, potopila in da so jo medtem že našli. Tekom dopoldneva so v Davisovem reševalnem aparatu prišli na površje prvi in edini rešeni: kapitan Oram, poročnik Woods in en kurjač. Vse je spremljal rušilec „Brazen“. Ti so prvi tudi povedali, kako se je nesreča dogodila.

Vsa posadka s poveljnikom in moštvo je takraj še bila pri življenju. Kljub tem novicam pa je vsepovsod zavladala velika skrb, ker je vsem še bila v živem spominu nesreča ameriške podmornice „Squalus“. Potopljeno moštvo so skušali reševati s Davisovimi aparati, pa so morali kmalu vse poskuse opustiti, ker je vselej voda po-

uspehom dovršili četrti razred osnovne šole. Prijavi je treba priložiti šolsko izpričevalo in kresni list. Dne 10. in 11. junija je bila na gimnaziji odprta razstava risarskih izdelkov in ženskih ročnih del.

Procesija Sv. Rešnjega Telesa se je vršila letos dne 8. junija s slovenskim cerkvenim petjem. Vodil jo je g. kaplan Skvarča. Med drugimi odličniki se je letos udeležil procesije tudi kočevski župan g. notar Lovšin Anton. V procesiji so strmo korakali slovenski fantje in dekleta v krojih z zastavo kat. prosvetnega društva. Procesija je vsako leto kaj pestrna. Udeležilo se je prebivalstvo okoliških podružnic, ki poje v kočevskem dialektu nabožne pesmi.

Telovadni nastop v Marijinem domu je priredil ondotni otroški vrtec, ljudska šola in meščanska šola z dokaj pestrim sporedom. Posamezne točke so učenke lepo izvajale. Udeležba občinstva je bila pičla, ker je bil telovadni nastop zaradi slabega vremena že enkrat preložen in se je medtem vršila v Kočevju večja sokolska prireditve.

Prihod knezoškofa g. dr. Gregorija Rožmana v Kočevje. V soboto 10. t. m. se je že uro pred prihodom začelo zbirati prebivalstvo okoli cerkve in župnišča, da svečano sprejme prevzvišenega knezoškofa. Pred cerkvijo so se zbrale Marijine družbe, nato slovenski fantje in dekleta z zastavo. Na mostu so stali učenci ljudske šole z učiteljstvom, na čelu z upraviteljem šole g. Blenkušem. Ob njegovi strani je stala trojica učencev, da izroči prevzvišenemu šopek ter da ga pozdravi. P. oti župnišču so se razvrstile gojenke in učenke Marijinega doma, nato pa otroci križarji in klarisinje. Pred vežnimi vrati župnišča pod slavalokom pa je stal častni kanonik, dekan in župnik kočevski g. Ferdinand Erker s predstavniki drž. uradov in privatnih ustanov. Na desni strani g. dekana je stal kočevski župan g. notar Lovšin. Ob 9:10 uri se pripelje z avtomobilom prevzvišeni knezoškof. Istopi iz avtomobila. Prvi ga pozdravi mestni župnik g. častni kanonik Ferdinand Erker, nato šrski načelnik g. Brezigar Mirko, ki mu nato predstavi navzoče gospode. Pozdrava so se udeležili poleg prej imenovanih gospodov še gimnazijski direktor g. Bugar Anton, sodni predstojnik g. dr. Reichmann Blaž, šef davčne uprave g. Vedlin, starešina finančne straže g. Conradi ing. Stiglic, ki je zastopal Auerpergove urade in cerkveni patronat, ing. Jug Oskar, ki je zastopal Začasno župniško upravo razlaščenih gozdov, ter g. Kovač, ki je zastopal ekspozituro tukajšnje banovinske hranilnice. — Po vseh pozdravih se je napotil knezoškof s svojim spremstvom v dekanjsko cerkev. Po opravljeni slovesnosti pa je obiskal dopoldne ljudsko šolo, popoldne pa šolo v Marijinem domu, kjer ga je med drugimi pozdravil g. prof. dr. Eržen Peter. Obiskal je tudi drž. realno gimnazijo in si pri tej priliki ogledal razstavo risb in ženskih ročnih del. Po razstavi ga je vodil prof. risanja g. Jugovič. O razstavi se je g. knezoškof iz-

novno vdrla v notranjost podmornice. Tako so se rešili le trije, ki so prvi priplavali na površje, vsi ostali so bili na milost in nemilost zaprti v podmornici kakih 40 m pod vodo.

Rešeni so prvi natančneje popisali potek nesreče. Kq se je podmornica jela potapljati, je bilo navidez vse prav, vse signale luči so pravilno svetile. Kmalu pa je skozi cevi za izstreljevanje torpedov v prednjem delu začela vdirati voda; moštvo se je umaknilo iz ogroženega prostora in vrata v ta prostor za seboj zrakotesno zaprlo; toda medtem je voda vdrla tudi že v drugi del in nato še v tretjega. Le srednji in zadnji del podmornice sta ostala suha. V te prostore se je stisnilo moštvo in čakalo... Ker je morska voda prišla do akumulacijev, se je začel razvijati dušljivi klorov plin. Mornariško poveljstvo je dalo v javnost, da bi zaloge zraka mogle zadostovati do nedelje opolnoči, oziroma do ponedeljka ob 1:30 zjutraj. Toda ta čas je že zdavnaj minul in vsa Anglija je v grozi prepričana, da v podmornici ni nič več živega.

Ko je voda začela vdirati, se je podmornica nagnila s kljunom naprej, tako da se je z njim uprlo v morsko dno, njen zadnji del pa je motel iznad vode. Ko pa je nastopila plina, ki je v Atlantskem oceanu sploh zelo močna, je tudi ta izginil pod

Duhovno berilo

Neskončni darovi božje dobrotljivosti obdajajo kristjane z nedoumljivo častjo.

Ni in ni bilo odličnega naroda, ki bi se mu bogovi tako približali, kot se je naš Bog približal nam.

Edinorojeni Sin božji namreč je sprejel našo človeško naravo, ker je hotel, da bi mi postali deležni njegove božje narave.

In še to, kar je sprejel našega, je obrnil nam v prid: svoje Telo je na oltarju križa daroval Bogu Očetu v spravo za nas; svojo Kri je prelil za odkupnino in očiščenje, da bi nas rešil sužnosti in očistil vseh grehov.

Da bi pa spomin na to daritev ostal vedno živ, nam je zapustil svoje Telo kot jed in svojo Kri kot pijačo — pod podoboma kruha in vina.

O dragoceni in čudoviti obed, odrešujoč in prepoln sladkosti!

Kaj more biti dragocenejše od obeda, kjer niso pripravljene junci in kozli kot v stari zavezi, temveč Kristus sam, pravi Bog. Kaj je čudovitejše kot ta Zakrament, kjer sta kruh in vino izpremenjena v Kristusovo Telo in Kri; kjer je Bog sam obsežen pod skromnimi podobama (kruha in vina); kjer ga verniki morejo uživati, a ne raniti; kjer celo pod najmanjšim delcem ostane ves in nedotaknjen.

Nobeden zakrament ni bolj zdravilen nego ta, ki izbrisi grehe, pomnožuje milosti in napolnjuje dušo z vsem bogastvom duhovnih darov. Daruje se v Cerkvi za žive in mrtve, da bi vsem koristil, ker je postavljen v zveličanje vseh. Nihče ne more popisati sladkosti tega zakramenta, kjer uživamo vir sleherne duhovne sladkosti in se spominjamo one nepopisne ljubezni, ki jo je Kristus pokazal s svojim trpljenjem.

Da bi pa globlje vtisnil to neskončno ljubezen v srca vernikov, je pri zadnji večerji, ko je jedel z apostoli velikonočno jagnje, preden je odšel s tega sveta k Očetu, postavil ta zakrament v večni spomin svojega trpljenja, kot dopolnilo predpodb, kot največji čudež, kar jih je storil, in zapustil edinstveno tolažbo njim, ki so bili žalostni zaradi njegovega odhoda. Iz nagovora sv. Tomaža Akv.

razil zelo pohvalno. V nedeljo so se vršila sv. birma, pri kateri je bilo okoli 400 otrok. Iz Kočevja je odšel g. knezoškof v Stari log, nato

vodo. Pri sledeči oseki podmornice ni bilo več videti, vsa je izginila pod vodo in so morali nesrečno ništo označiti s posebno plavajočo bojo, da ga ne bi bilo treba vedno znova iskati.

Reševalna dela, da bi rešili moštvo, so že opustili, ker ni nobenega upanja več, sedaj gre le še zato, da vzdignejo podmornico, jo preiščejo in popravijo, žrtvam službe pa pripravijo veličasten pogreb. Predsednik vlade Chamberlain je v svojem govoru v poslanski zbornici obljubil, da bo država skrbela za njihove svojce.

Rešeni kurjač pripoveduje

Glavni kurjač podmornice „Thetis“, Arnold, eden izmed tistih, ki so se rešili, je snóči uglednemu časopisu „Grafie“ opisal začetek katastrofe in potek svojega reševanja. Arnold je sotrudniku „Grafika“ med drugim dejal:

„Spustili smo se pod površino ob 13:30. Ob 15 se je moralo nekaj dogoditi, ker se je podmornica postavila v poševno lego. Iz torpedne cevi je pritiskal zrak. Iz kontrolnega oddelka pa so se čuli glasovi. Mornarji, ki so bili v sprednjem delu, kjer je torpedna cev, so prišli v srednji oddelk. Zapreti smo hoteli vrata med prvim in drugim oddelkom. Voda ni prišla v tretji oddelk, kjer smo bili mi, ter smo bili zaradi

pa bo obšel še ostale župnije na Kočevskem. Zadnje birmovanje bo v Mozlju 23. junija. Tretjo binkoštno nedeljo, t. j. 18. junija, je žegnanje na Zdihovem ter se bo isti dan dopoldne vršila sv. birma. Gospod knezoškof se pelje 16. t. m. v Mravo in gre odtod peš na krásno izletno točko in božjepotno mesto Zdihovo. Takoj nato bo zvečer procesija s prižganimi svečami. Naslednji dan je spovedovanje.

Nogometna tekma S. K. Kočevje proti S. K. Črnomelj se je na praznik končala z zmago domačega kluba. Rezultat je bil 6:0.

Naše ceste. Zadnji čas se je ogromno povečal avtomobilski promet na cesti Ljubljana-Kočevje-Sušak. Velik del avtomobilov, ki gre skozi mesto, je iz Nemčije. Dnevno jih gre kateri dan okoli 200. Skozi mesto je bila zgrajena nova cesta, tudi ta ima že polno lukenj, ki se lahko dnevno maše z drobnim peskom, pa v kljub temu niso zamašene. Predstavljati si je treba šele ostali del ceste od Štalcerjev preko Mrave na Brod. Bivša banovinska cesta, ki je sicer podržavljena, je skoro taka kot je bila. Zato ni čudno, če se tolikokrat dogajajo nesreče.

Belokrajinski festival in češnjava razstava bosta v nedeljo 18. t. m. v Črnomlju. Na festivalu se bodo prikazale razne narodne igre in plesi, kot: Zeleni Jurij, črnomeljsko, metliško, poljansko in adlešiško kolo, most in drugo. — „Putnik“ pripravlja poseben vlak v Črnomelj in Metliko. Cena vožnje z vstopnino 50 din. Prijave in informacije pri „Putniku“.

En milijon dinarjev je dovolila kr. vlada za ljubljanski velesoj.

Stoletni Belokranjec umrl. V četrtek dne 25. maja se je preselil v boljše življenje Janez Belič iz Črnomlja. Izpolnil je sto let in dva meseca — rojen je bil 25. marca 1839 v Črnomlju. Dne 15. marca t. l. je še ves mladosten in poln humorja v krogu svoje rodovine, prijateljev in meščanov slovesno obhajal svoj stoletni jubilej. Pred enim mesecem je bil še v Ljubljani in obiskal škofa dr. Rožmana. Želel si je samo še videti kralja Petra II. Goveril je vedno, da bo vložil prošnjo za brezplačno vožnjo v Beograd, da bo še enkrat videl našega mladega kralja. Štiri dni pred smrtjo je še sodeloval pri zasiditvi prve lopate pri gradnji železnice Črnomelj-Vrbovsko. Rekel je: „Jaz moram pozdraviti našega g. Korošca!“ in je šel na postajo k sprejemu. Ko so prihajali odličniki, je pazil, kje bo zagledal voditelja slovenskega naroda. Ker g. dr. Korošca ni bilo, je ves žalosten rekel: „Ni ga našega Korošca!“ In je odšel do

tega prepričani, da je stvar urejena. Ni bilo nobene zmede. Vsi smo bili mirni. Niti nismo mislili nismo, da bi mogla nastati katastrofa. Govorili smo si, da smo vsesestransko zavarovani in da bomo v nekaj urah podmornico lahko zapustili. Celo šalili smo se. Nazadnje je bilo vsem mornarjem dovoljeno, da povedo svoje mnenje o dogodku ter smo vsesestransko proučili reševalne možnosti. Ni bilo med nami nobenega nespornostnega niti med strokovnjaki, niti med navadnimi mornarji. Prvi poročnik je skušal priti v oddelk, ki je bil že napolnjen z vodo, da bi pognal črpalko, toda ni se mu posrečilo. Pritisk vode je bil premočan. Prišli so ostali, da bi mu pomagali, toda brez uspeha. Tedaj smo sklenili, da se poskus opusti ter smo vsi odšli v zadnji konec podmornice. Ko smo prišli tja, smo sklenili, da poskusita kapitan Oram in poročnik Woods zapustiti podmornico. Stopila sta v poseben, za to določeni prostor in sta se rešila.“

Naprej Arnold ni mogel več govoriti. Bil je preveč pretresen. Slednjič je le še dostavil:

„Ne bom vam govoril o tem, kar se je godilo ponoči. Mi smo se rešili in smo bili prepričani, da se bodo rešili tudi vsi ostali. Ne morem vam povedati, kako mi je bilo hudo, ko sem izvedel, da so moji tovariši ostali v podmornici.“

mov. Belič je bil originalen Belokranjec, dober katoličan in zvest pristaš bivše SLS, pozneje pa v taboru slovenskega naroda. Pri decemberskih volitvah je še oddal svoj glas za g. dr. Korošca. Sorodnikom naše sožalje, njegovi blagi duši pa želimo, da uživa mir pri svojem Zveličarju.

Poročajo

Ribnica. V nedeljo 10. t. m. je tu zboroval okrajni odbor JRZ, čegar člani so vsi predsedniki in podpredsedniki odborov JRZ v kočevskem okraju. Vršile so se volitve predsednika okrajnega odbora. Z izjemo dveh glasov je bil izvoljen z vsemi ostalimi glasovi za predsednika g. K. Škulj, župnik in bivši narodni poslanec. Za podpredsednika g. Rigler, za tajnika g. dekan. Skubec, za blagajnika pa namestnik narodnega poslanca g. Strnad. Pretresal se je tudi na tej seji politični in gospodarski položaj v okraju. Ker so člani odbora iz celega okraja, je bila lepo prikazana celotna slika v okraju.

Mozelj. Kljub težavam, ki se tu in tam pojavljajo, napreduje naše delo za zgradbo Prosvednega doma. Les je ves na mestu, temelj že betoniran, tako da bo, kakor hitro se ustali vreme, zavihrala zastava na novem slemenu. Dotekajo tudi darovi iz slovenskih krajev. Posebno Štajerci, ki so vedno v naprednih bojih, nas razumejo in to tudi dejansko pokažejo. Novo korajžo nam pa je dal naš gospod ban dr. Natlačen, ki je po prošnji našega poslanca g. Riglerja rešil našo prošnjo tako ugodno, da smo prve, začetne glavne izdatke precej pokrili. Prisrčna zahvala g. banu! Lepo se zahvaljujemo tudi gospodu poslancu Riglerju! V kratkem se oglasimo že s povabilom na žegnanje našega prosvednega doma.

Kaj si storil za „Kočevskega Slovenca“?

Ali si že uredil letošnjo naročnino, ga širiš in priporočaš svojim sosedom in prijateljem. Tvoje glasilo je, rojak, in svojo narodno zavestnost najlepše dokažeš z zvestobo glasniku slovenske družine!

Radi preselitve

se odda prav poceni več sobnih in kuhinjskih predmetov kakor tudi steklenice raznih velikosti. Pojasnila v trafiki Lovšin v Kočevju.

Gospodarstvo

Prodaja izseljenskih deviz. Finančni minister je izdal odlok o posebnih ugodnostih pri nakazilih, ki jih pošiljajo iz inozemstva naši izseljenci. Odlok se glasi:

Pooblašča se Narodna banka, da lahko za izplačilo nakazil izseljencev odobrava delno uporabo inozemskih dinarskih terjatev v naši državi do višine 25 %, medtem ko se nakazilo ostalih 75 % izvrši v svobodnih devizah.

Na osnovi gornjega odloka je Narodna banka izdala naslednjo okrožnico:

1. 25 % dinarskih dobroimetij za ta namen lahko inozemske banke ustvarijo z nakupom internih dinarskih terjatev, toda le takih dinarskih terjatev, ki so last upnikov iz neklirinških držav.

2. 75 % dinarskih dobroimetij pa morajo vnesti v našo državo v obliki svobodnih deviz, ki se morajo v celoti odstopiti Narodni banki po tečaju v svobodnem prometu na domačih borzah, lahko se pa tudi za ves znesek vnesejo svobodne davize, ki jih v celoti odkupi Narodna banka po tečaju na svobodnem trgu (ti tečaji se ravnaajo na osnovi 258 din za funt).

3. Na ta način ustvarjeni izseljenski dinarji se lahko uporabijo: a) za izplačila rodbinam na-

ših izseljencev v naši državi po nalogih izseljencev v inozemstvu, in sicer v neomejenih zneskih; b) izseljenci lahko nakupijo izseljenske dinarje samo v inozemstvu; z vnešenimi izseljenskimi čeki in efektivnimi valutami je treba postopati kakor s šalterskimi devizami; c) eventualno neizkoriščene terjatve inozemskih korespondentov (bank) na računih izseljenskih dinarjev se ne morejo transferirati nazaj v inozemstvo v svobodnih devizah.

4. Pooblaščen denarni zavodi so dolžni voditi posebno evidenco o ustvarjanju in zlasti o uporabi izseljenskih dinarjev. Okrožnica Narodne banke nato pojasnjuje, kako se vodi ta evidenca, in predpisuje, da morajo denarni zavodi vsak mesec dostaviti Narodni banki sumarni pregled teh računov.

Za nakazila naših izseljencev bo torej tečaj ugodnejši in bo n. pr. za funt presegal tečaj 258 dinarjev na svobodnem trgu, kolikor bodo lahko inozemske banke po nižjem tečaju kupile eno četrtino izseljenskih dinarjev z nakupom tako zvanih internih dinarjev.

Nakup vagonovskih pošilk koruze, pšenice in moke ugodno izvrši

tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 19.

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca. Vse informacije brezplačno.

Največji slovenski
pupilarnovarni zavod

Mestna hranilnica
Ljubljanska

Stanje vlog . . . Din 420.000.000

Lastne rezerve . . . „ 28.650.000

Dovoljuje posojila proti vknjižbi

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina Ljubljanska

Ljudska posojilnica
v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4 %, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih
domaćih obrti

r. z. z o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.